

Forfatter: Bang, Herman

Titel: Udrag fra Tine (Danske Klassikere)

Citation: Bang, Herman: "Tine", i Bang, Herman: *Tine*, udg. af Marie Hvidt ; Villy Sørensen , Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, Borgen, i samarbejde med Nyt Dansk Litteraturselskab, [1986], s. 170. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-bang08val-shoot-idm139973025580000/facsimile.pdf> (tilgået 28. april 2024)

Anvendt udgave: Tine

malerkunsten, der søgte at gengive fænomenene som de opleves og ikke som de opfattes. Netop Claude Monet, der havde læst *Tine* i en fransk oversættelse (fra 1895), lod Bang vide at det var den eneste impressionistiske roman han kendte. Det var for Bang den største kompliment han nogensinde havde modtaget.

5. Kærlighedshistorien

Anmelderne af *Tine* var gennemgående mindre begejstrede. I Politiken følte Erik Skram sig snydt af forfatteren og fandt det helt uforberedt at skovrideren pludseligt afslører »en gejll Mands Væsen«. Berlingske Tidende skrev: »Man forstaa hverken, hvorfor han drages mod hende eller hun mod ham,« og den stærkt konservative Avisen mente at forfatteren havde sølet »de gamle Minder ned til at tjene som Ramme om hans vulgaire og smudsige Elskovshistorier« (Torbjörn Nilsson, s. 249, 230).

Tines og skovriderens kærlighed var, især efter den tids moralbegreber, syndig, og man tog anstød af den og måske især af personernes tilsyncladende mangel på moralske skruper. Herman Bang *fortæller* ganske rigtigt ikke ret meget om hvad der dog foregår inde i hovedet på de mennesker, men han *viser* netop både deres lykke og deres fortvivlelse og lader det fremgå at lykken er betinget af fortvivlelsen. Som enhver stor lidenskab vokser deres forelskelse under modstanden og overvinder den for derefter at glide i ét med deres fortvivlelse. På det afgørende punkt er Bang usædvanlig direkte: han skriver rent ud at Berg »tilfredsstillede sit pinefulde, sit nagende [og i 2. udgave tilføjede han endda: sit fortvivlede] Begær.« For Berg er Tine kun et middel, en erstatning, en trøst, mens han for hende er den første kærlighed med alt hvad det indebærer.

Man kan vanskeligt forestille sig en mere ulykkelig lykkelig kærlighed end Tines, og dog gælder det også for den hvad Søren Kierkegaards æstetiker så smukt skriver i første del af *Enten-Eller*: »Det er dog den skønneste Tid, Forelskelsens første Periode, naar man ved enhver Sammenkomst, ethvert Øiekast henter noget Nyt hjem at glæde sig over« (S.V. I, 1901, s. 8). Således tyder Tine hans signaler og glæder sig over dem, det tydeligste giver brevet fra hans kone, der

ikke forstår hvorfor der ikke længere står noget i hans breve, – Tine forstår hvorfor, »blussende – og lykkelig« (s. 89).

Som læser er man i princippet ikke stillet anderledes end bogens personer, hvis signaler man må tyde. Men forfatteren viser læseren mere og åbner også »glughuller« direkte ind til personernes tanker, især dog når de kun har én tanke (s. 132, 139) og kun én gang ind til et længere forestillingsforløb (s. 126f). Således kan læseren tyde personerne bedre, end de kan tyde hinanden og sig selv, og se den ofte tragikomiske modsætning mellem realiteterne og deres fortolkning af dem. »Nu var hun da slet ikke bange for Skovrideren mere,« tænker Tine (s. 67) på det tidspunkt da hun først har grund til det. »Vi to ... behøver vel ikke at være bange for hinanden,« siger Berg (s. 97), da han netop i en talestrøm, som Bang undtagelsesvis kun meddeler i referat, har røbet sin lidenskab for Tine og undskyldt den med sin fortvivlede situation, – hun hører kun lidenskaben og ikke undskyldningen og dermed forklaringen på den. Således får han talt hende fra at tage bort til lazarettet, og det er akkurat hendes mor der har fået ham til det, fordi han »har Magten over Tine« (s. 95). Madam Bølling fatter ikke Tines grund til at søge bort, sådan som skovrideren, der understreger at hun jo ikke har nogen *grund* til at rejse.

Endnu samme dag som Berg »tager« Tine »bag Forældrenes Ryg« (s. 113) har soldaterne, som skal ud og dø, fået hende til at tænke: »De, som kunde dø – dø og faa Fred!« (s. 107). Om det er hendes savn eller samvittighedskvaler hun ønsker at få fred for og som udløser hendes mange tårer, bliver aldrig klart (for læseren og næppe heller for hende selv), men da hun efter deres kærligheds fuldbyrdelse, som også er dens dødsdom, venter skovrideren hjem fra skanserne, er hendes glæde ublandet. Det fremgår ikke direkte af handlingen, men indirekte af den præcise kronologi at der er forløbet tolv dage mellem kapitel 6 (3. april) og kapitel 7 (15. april). Tines glade forventning tyder på at deres »lykke« har varet de seks dage, indtil Berg måtte rykke ud. Da han vender tilbage, er alting forandret, nu er det ulykkens signaler Tine modstræbende må tyde.

»Hvor han har lidt!« tænker hun (s. 117), ligesom han tænkte om hende (s. 97), og hun spørger: »Var det saa forfærdeligt?« og gentager det spørgsmål hun tidligere (s. 71) har stillet til en løjtnant uden at høre hans svar, fordi hun kun havde tanke for skovrideren. Det er li-